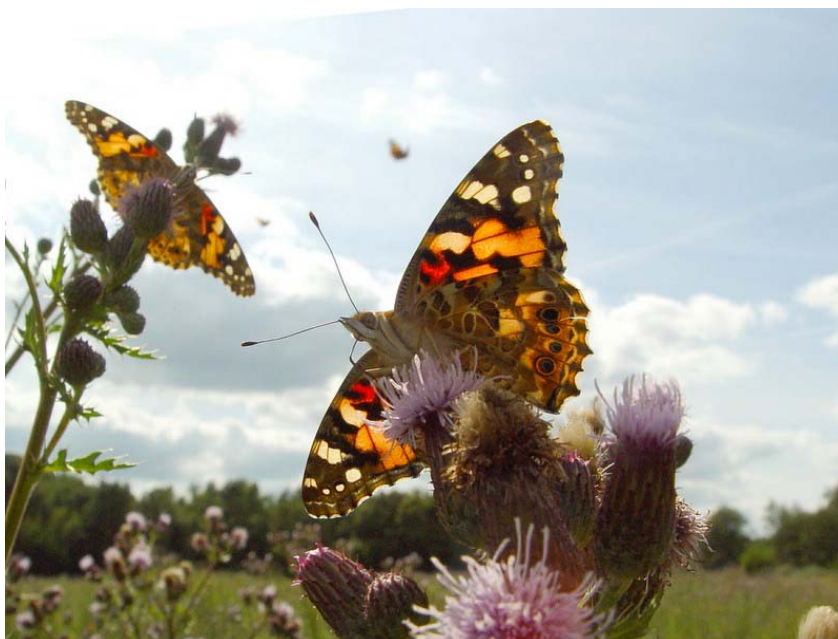

Handleiding Landelijk Meetnet Vlinders

De Vlinderstichting, Wageningen

Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg

Handleiding Landelijk Meetnet Vlinders

Tekst: Chris van Swaay

Rapportnummer:
VS2005.042

Het Landelijk Meetnet Vlinders is een samenwerkingsproject van De Vlinderstichting in Wageningen en het Centraal Bureau voor de Statistiek in Voorburg. Het meetnet valt onder het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) en wordt gefinancierd door het Ministerie van LNV.

Coördinatie:

Chris van Swaay
Mathilde Groenendijk
De Vlinderstichting
Postbus 506
6700 AM Wageningen
telefoon: 0317-467346
email: info@vlinderstichting.nl
www.vlinderstichting.nl

Calijn Plate
Centraal Bureau voor de
Statistiek
Voorburg
www.cbs.nl
(>thema's>natuur)

Foto's Henk Bosma (voorplaat, 39), Kars Veling (5, 7, 12, 15, 20), Henkjan Kievit (6, 18), Geert de Vries (9), Harold van den Oetelaar (10), Mariska Harte (13), Gerrit Padding (19b), Ivo Lustenhouwer (19o), Chris van Swaay (3, 4, 21)

Druk: Centraal Bureau voor de Statistiek

Deze publicatie kan worden geciteerd als:

Van Swaay, C.A.M. (2005) *Handleiding Landelijk Meetnet Vlinders*. Rapport VS2005.042, De Vlinderstichting, Wageningen.

5^e sterk gewijzigde druk, december 2005

Inhoud

Hoofdstuk 1 / Inleiding	3
Hoofdstuk 2 / Het meetnet in het kort	5
Hoofdstuk 3 / Het uitzetten van een route of telplot	9
Hoofdstuk 4 / De tellingen	15
Hoofdstuk 5 / Tellingen doorgeven via internet	21
Hoofdstuk 6 / Tellingen doorgeven via formulieren	27
Hoofdstuk 7 / Verwerking en controle	38

Hoofdstuk 1 / Inleiding

Met het Landelijk Meetnet Vlinders kunnen we de ontwikkeling in de dagvlinderstand in Nederland op de voet volgen. We doen dit meestal door het tellen van vlinders, maar voor enkele soorten tellen we juist de eitjes. Zo kunnen we negatieve trends tijdig signaleren en proberen ten goede om te buigen. De basisinformatie moet echter van de mensen uit het veld komen. Deze handleiding legt uit hoe u kunt meedoen.

Naast alle dagvlinders wordt ook de spaanse vlag geteld.

Gaat de vlinderstand in ons land achteruit en heeft dat te maken met verdroging of vermesting? Worden er in het noorden minder vlinders waargenomen dan in het zuiden? Gaat het hooibeestje in de duinen even sterk achteruit als in de rest van het land of is er verschil? Zal de zilveren maan zich in dit terrein herstellen nu er op ander moment gemaaid wordt?

Om dit soort vragen te kunnen beantwoorden, is De Vlinderstichting in 1990 samen met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gestart met het Landelijk Meetnet Vlinders. Het doel van dit project is: actuele informatie verzamelen over de veranderingen in de dagvlinderstand in Nederland. Met het meetnet houden we zo de vinger aan de pols. De mogelijke oorzaken van veranderingen kunnen achterhaald worden. Daarom worden verspreid over het hele land routes uitgezet die overal op dezelfde manier worden geteld. Gedurende het hele seizoen wordt elke week genoteerd welke vlindersoorten er voorkomen en in welke aantallen.

Meetnetten moeten het hebben van de lange adem. Hoe langer zo'n project loopt, hoe meer je er mee kunt doen. En voor de afzonderlijke locaties geldt: hoe langer je een route loopt, hoe meer inzicht je krijgt in de veranderingen en ontwikkelingen van de dagvlinderstand in je terrein.

Er kan op verschillende schaalniveaus naar de resultaten worden gekeken. Wanneer alle gegevens samen worden gevoegd, kun je op landelijke schaal laten zien hoe alle soorten in Nederland het doen.

Maar ook meer gedetailleerde studies zijn mogelijk. Zo kan er op regionale of lokale schaal gekeken worden. Dan kunnen vragen beantwoord worden als 'gaat het met de heivlinder op de Veluwe beter of slechter dan in de rest van het land' en 'is de vooruitgang van de zilveren maan op mijn blauwgrasland het gevolg van goed beheer of komt het door de mooie zomer'.

Voor soorten die nog maar in één of twee gebieden voorkomen, is monitoring zo mogelijk nog belangrijker. Immers, een klein foutje en de soort is weg. En dat willen we nu juist zo graag voorkomen.

Vanaf de herintroductie wordt de ontwikkeling van het pimperlauwtje via monitoringroutes gevolgd.

Hoofdstuk 2 / Het meetnet in het kort

De tellers in het veld verzamelen de basisgegevens voor het meetnet. Samen leveren deze tellingen ons betrouwbare informatie over de veranderingen in aantal van onze dagvlinders. Dat kan alleen door een goede samenwerking. Daarbinnen is elk onderdeel belangrijk, van de vlinderaar buiten tot de computerprogrammeur achter zijn bureau.

Wie kan er meedoen?

Iedereen kan aan het meetnet meewerken. De enige voorwaarden zijn een redelijke kennis van de vlinders uit uw omgeving en de mogelijkheid om alleen of samen met anderen een half uur per week (exclusief eventuele reistijd) vrij te kunnen maken voor een telling, liefst jaren achter lang.

Hoe wordt er geteld?

Het bruin zandoogje is de talrijkste vlinder op de routes.

De meeste mensen tellen gedurende de hele zomer alle vlinders op een vaste route. Voor enkele bijzondere soorten zijn er soortgerichte routes, die alleen in de vliegtijd van die soort worden geteld. Daarnaast zijn voor drie soorten de vlinders moeilijker te vinden dan de eitjes, zodat eitellingen het eenvoudigst zijn uit te voeren. Dat gebeurt niet op een route, maar op een plot. Een plot is een vast begreind stuk dat elk jaar hetzelfde is.

De route of plot wordt in overleg met de coördinator uitgezet. Deze maakt ook een beschrijving van het landschap en van het gevoerde beheer.

Algemene route

Algemene routes vormen de kern van het Landelijk Meetnet

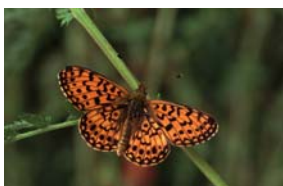
Vlinders worden geteld op een vaste route.

Vlinders. Deze routes worden van april tot en met september wekelijks gelopen. De tellers noteren alle vlinders op de route. Hiermee kunnen we van het grootste deel van de Nederlandse dagvlinders goede en betrouwbare trends berekenen. Tevens kan met deze gegevens de vlinderfauna van de route worden vergeleken met

andere locaties. Dit maakt het mogelijk de effecten van bijvoorbeeld beheersmaatregelen op de voet te volgen.

Soortgerichte routes

Zeldzame soorten worden vaak op te weinig routes geteld om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de voor- of achteruitgang van die soort. Soms kan het niet anders. Zo komt het bruin dikkopje nog maar op enkele locaties voor. Maar van andere soorten zijn er wel meer populaties dan routes. Dat komt vaak omdat deze zeldzame soorten alleen nog in afgelegen en vaak ook nog afgesloten natuurgebieden te vinden zijn. Voor deze soorten kan een soortgerichte route een goede oplossing zijn.

Dankzij soortgerichte routes weten we ook de trend van de zilveren maan.

Een soortgerichte route wordt speciaal voor één soort uitgezet op een plek waar zich een goede populatie bevindt. De route wordt alléén in de vliegtijd van die vlinder drie of vier keer gelopen. Op de internetsite van De Vlinderstichting kunt u de voorspelling over de vliegtijd van de soort vinden. De lopers worden daarnaast tijdig gewaarschuwd als de vlinders gaan vliegen.

ei-telplots

Voor het gentiaanblauwtje, de grote vuurvliinder en de sleedoornpage is het veel eenvoudiger om eitjes te vinden en te tellen dan de vlinders. Door de eitjes jaarlijks op een vast stukje te zoeken en te tellen kunnen we de veranderingen bij die soorten toch goed volgen.

Waar wordt er geteld?

Het is in de praktijk erg handig als de reistijd naar de route niet te lang is. Routes vlak bij huis of werk kunnen gemakkelijk 'even tussendoor' gelopen worden. Voor routes in natuurgebieden is vaak meer tijd nodig voor het heen- en terugreizen. Deze routes zijn vooral interessant voor terreinbeheerders, boswachters of mensen met wat meer tijd. Ook voor soortgerichte routes of ei-telplots is het niet zo erg als ze wat verder weg liggen, omdat ze maar één of twee keer geteld hoeven worden.

Wie doet wat?

In principe is er één hoofdteller. Daarnaast kunnen er nog andere tellers zijn, maar de hoofdteller is de contactpersoon en regelt het wel en wee van de tellingen op de route.

Bij De Vlinderstichting zijn de coördinatoren van het monitoringproject een aanspreekpunt voor iedereen.

Ook op sommige defensie terreinen worden vlinders geteld.

Welke organisaties doen wat?

Aan het meetnet werken verschillende organisaties mee.

De Vlinderstichting organiseert en coördineert het veldwerk, onderhoudt de contacten met de waarnemers en is verantwoordelijk voor de inhoudelijke aspecten.

Het CBS zorgt voor de bewerking van de gegevens en de statistische analyse. Daarnaast heeft het CBS in het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) de taak om de kwaliteit van het meetnet te bewaken. Het Ministerie van LNV let op een goede afstemming tussen de vragen van de overheid en de antwoorden die het meetnet hierop kan geven.

- De coördinatoren bij De Vlinderstichting organiseren het veldwerk en onderhouden het contact met de waarnemers.
- Iedereen met een redelijke vlinderkennis kan meedoen.
- De tellingen kosten ongeveer een half uur per week exclusief reistijd.
- De hoofdteller regelt de tellingen en is contactpersoon naar De Vlinderstichting.
- Voor zeldzame soorten kan een soortgerichte route worden gelopen.
- Ei-telplots worden maar één (sleedoornpag) of twee keer (grote vuurvlinder en gentiaanblauwtje) geteld.

Hoofdstuk 3 / Het uitzetten van een route of telplot

Als u mee wilt doen met het tellen van vlinders op een route of eitjes op een telplot, kunt u in overleg met een van de coördinatoren zelf een locatie uitzoeken.

De route of het plot moet aan een aantal voorwaarden voldoen. De coördinator zal u graag behulpzaam zijn bij het kiezen ervan.

Het uitzoeken van een locatie

Route

De plek van de route bepaalt u zelf in overleg met de coördinator. Hij zal er op letten dat de route past in het landelijke beeld, zowel wat betreft de geografische spreiding als wat betreft landschapstype.

Aangezien het de bedoeling is dat u de route eens per week loopt, is het verstandig om deze dichtbij uw huis of werkplek te kiezen. Dan zult u de route snel even tussendoor kunnen lopen. Probeer er voor te zorgen dat u er inclusief reistijd niet meer dan één uur per week mee bezig bent.

Voorbeeld van de ligging van een route in een natuurgebied.

Soortgerichte route

Voor een soortgerichte route is de afstand tot de tellocatie een kleiner probleem, omdat zo'n route veel minder vaak gelopen hoeft te worden. Hier is het echter weer van belang dat het transect precies door het belangrijkste vlieggebied gaat en dat er een goede afstemming is met de eigenaar of de beheerder.

*Van het
gentiaanblauwtje
worden de eitjes op
ei-telplots geteld.*

Ei-telplot

De ei-telplots hoeven nog minder vaak bezocht te worden (hooguit twee keer per jaar). Ook mogen de eitjes bij bewolkt weer of in de avonduren geteld worden. Voor de sleedoornpage heeft u zelfs de hele winter de tijd om te zoeken naar een goed moment. Maar de plots moeten natuurlijk wel op de echte voortplantingslocatie van de soorten liggen. Ook hier is nauw overleg met de beheerder en de coördinator belangrijk.

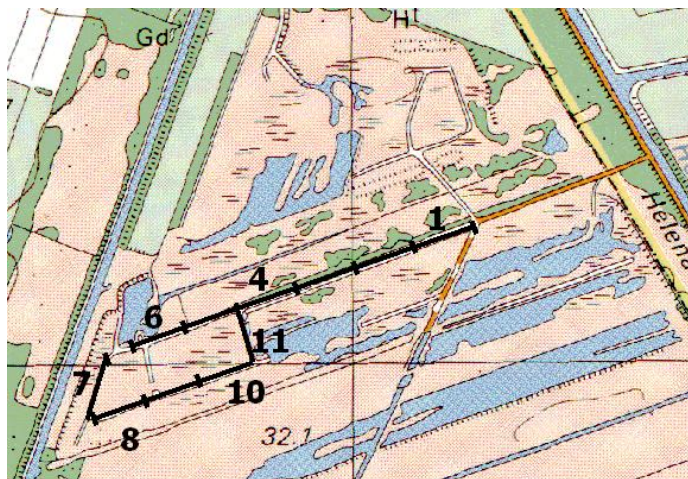
Het uitzetten van een route

Een route is een transect van maximaal één kilometer lang, verdeeld in secties van vijftig meter.

- Kies de route zodanig dat deze zoveel mogelijk door één landschapstype loopt, bijvoorbeeld helemaal door het bos of over de heide. Is het terrein erg gevarieerd, dan is het meestal gemakkelijker de route te splitsen in twee routes: een korte over de heide en een andere door het bos.
- Probeer het begin- en eindpunt van de route zo dicht mogelijk bij elkaar te leggen. U loopt dus dus min of meer een rondje en hoeft niet tweemaal dezelfde weg te lopen.
- Maak de route niet langer dan één kilometer.
- De route wordt onderverdeeld in secties van 50 meter.
- Probeer een sectie zo homogeen mogelijk wat betreft vegetatie en structuur te houden.
- Als er geen homogene sectie van 50 meter lengte kan worden uitgezet, dan wordt de route een stukje doorgelopen zonder dat vlinders worden geteld. Zodra de mogelijkheid van een volledige sectie weer aanwezig is, wordt de telling hervat.
- Een route mag maximaal 20 secties bevatten. Als u een langere route wilt lopen, moet u deze opdelen in twee afzonderlijke routes. Er is geen minimum aantal secties (ook routes die slechts bestaan uit drie secties kunnen waardevolle gegevens leveren), maar streef naar 15 tot

20 secties. Heeft u eenmaal uw secties vastgelegd, dan mag u deze niet meer veranderen en/of aanvullen.

- De route zal zodanig moeten worden uitgezet dat iemand anders die vrij eenvoudig zou kunnen herkennen en overnemen. Situeer de route daarom zoveel mogelijk op bestaande paden. Deze zullen hoogstwaarschijnlijk ook over een paar jaar nog aanwezig zijn. Zorg ook voor goede herkenningspunten in het landschap, bijvoorbeeld paaltjes, opvallende bomen, een hek enz.
- Teken de route in op een kaart waarop ook de herkenningspunten in het landschap worden ingetekend. Als er niet voldoende natuurlijke herkenningspunten zijn, is het goed om met kunstmatige merktekens te werken. Zorg er wel voor dat het bos geen grote kerstboom wordt met touwtjes, paaltjes, toeters en bellen. Een goede methode in bosgebied is het met vetkrijt plaatsen van kleine merktekens op de stammen van bomen, of het aanbrengen van een punaise (al dan niet gekleurd). Ook kunnen de secties van 50 meter gemarkeerd worden door draadjes aan prikkeldraad of aan takken van bomen. Geprobeerd moet worden zoveel mogelijk met natuurlijke herkenningspunten te werken. De route wordt ook in woorden zodanig beschreven dat deze door een buitenstaander is terug te vinden.

Voorbeeld van een kaartje met daarop de ingetekende route.

Zwartsprietdikkopje.

- De secties van 50 meter kunt u uitmeten door 50 grote passen te nemen of een touw van 25 meter twee keer uit te zetten.

Als u een route hebt uitgezocht of als u nog vragen hebt over de keuze van een route, neem dan contact op met een van de coördinatoren. Deze zal zo spoedig mogelijk, samen met u, de route doorlopen. Hierbij wordt een beschrijving gemaakt van het landschap, de plantengroei en het beheer in de verschillende secties. De coördinator zal tevens kunnen aangeven welke vlindersoorten u op uw route kunt verwachten, hoe het tellen in z'n werk gaat en is altijd bereid uw overige vragen te beantwoorden.

Het uitzetten van een route:

- Kies een route in overleg met de coördinator.
- Maximaal 1 km lang door één landschapstype.
- Maximaal 20 secties van 50 m.
- De secties moeten homogeen zijn.
- Maak een afspraak met de coördinator om de route samen te beschrijven.
- Heeft u eenmaal uw secties vastgelegd, dan mag u deze niet meer veranderen en/of aanvullen.

Het uitzetten van een ei-telplot

Van een aantal soorten zijn de eitjes makkelijker te vinden en te tellen dan de volwassen vlinders. Dat gebeurt dan niet op routes, maar op ei-telplots. Voor drie soorten worden eitjes geteld: het gentiaanblauwtje, de grote vuurvlinder en de sleedoornpage. Omdat voor elk van deze soorten de plot op een iets andere manier moet worden uitgezet worden ze één voor één besproken.

Gentiaanblauwtje

Het gentiaanblauwtje is een vrij onopvallende vlinder die in het algemeen in lage dichtheden vliegt. Het vrouwtje legt de eitjes op klokjesgentiaan. Deze kleine witte eitjes vallen goed op. Het is bij deze vlindersoort daarom veel gemakkelijker de

eitjes te vinden en te tellen dan de vlinder. Het aantal eitjes kan van jaar tot jaar worden vergeleken en is daarmee een goede maat voor de stand van deze zeldzame en bedreigde soort.

Om de ontwikkeling in de loop van de jaren goed te kunnen volgen is het belangrijk om elk jaar op precies dezelfde plek precies dezelfde telling uit te voeren. Het tellen gebeurt op een vierkant of rechthoekig vlak van 100 m², bijvoorbeeld 10 bij 10 of 5 bij 20 meter. Vaak is het nuttig minimaal één hoekpunt goed te markeren met een paal of iets dergelijks. Natuurlijke herkenningspunten zijn vanzelfsprekend ook bruikbaar, maar ontbreken vaak op de vliegplaatsen van het gentiaanblauwtje.

Voorbeeld van een ei-telplot van het gentiaanblauwtje.

Grote vuurvlinder

Elk ei-telplot bestaat uit een perceel of een stuk daarvan. De plot wordt zo gekozen dat het min of meer een 'natuurlijk herkenbaar stuk' vormt. Dit is een deel van het terrein, dat op het eerste gezicht als aparte natuurlijke eenheid kan worden onderscheiden.

De ei-telplot moet ongeveer zo groot zijn dat alle waterzuringplanten en de eitjes in ongeveer een half uur kunnen worden gevonden. Een ei-telplot bestaat bijvoorbeeld

uit een kleine komvormige laagte in veenmosrietland aan de noordzijde van een rietperceel. Maar het kan ook bestaan uit een vijftig meter lange moerasstrook met forse waterzuringplanten langs een watergang. Overleg met de beheerder over de proefvlakkeuze is altijd noodzakelijk, omdat alle huidige populaties zich in beschermde natuurgebieden bevinden. Een deel van de rietlanden in deze gebieden wordt bovendien door particulieren gebruikt.

Sleedoornpage

Een ei-telplot voor de sleedoornpage is een 'logisch' herkenbare plek: een stuk van een park, een stuk van een sleedoornheg, een of meer tuinen, een boomgaard of een stuk openbaar groen begrensd door paden of wegen. Iedere winter wordt hetzelfde stuk geteld. Probeer een stuk af te bakenen dat in hooguit een half uur geteld kan worden. Wilt u er meer tijd aan besteden, zet dan meerdere plots uit. Zo krijgt u tevens een beeld over veranderingen in de verspreiding.

De eitjes van de sleedoornpage zoekt u in de winter.

Hoofdstuk 4 / De tellingen

De resultaten van de tellingen moeten van jaar tot jaar en van plaats tot plaats vergelijkbaar zijn.

Daarom mag er alleen geteld worden bij mooi weer en in een strook van vijf meter breed. Ei-telplots hoeven maar één of twee keer geteld te worden.

Vlinders tellen op een algemene of soortgerichte route

In de Baarsemwaard ligt een algemene route.

Om jaar na jaar vergelijkbare tellingen te kunnen verrichten moet op een aantal zaken gelet worden:

- De tellingen van een algemene route worden eens per week uitgevoerd (maar vaker mag ook) van 1 april tot 30 september. Het is niet noodzakelijk om elke week op dezelfde dag te tellen.
- Een soortgerichte route wordt alleen geteld in de vliegtijd van de soort. U kunt de verwachte vliegtijd zelf nakijken via de internetsite van De Vlinderstichting. Vlak voor de vliegtijd begint waarschuwt de coördinator u via een brief of e-mail en geeft een prognose van de telperiode. Een soortgerichte route moet minimaal in drie, maar liefst in vier of vijf weken worden gelopen.

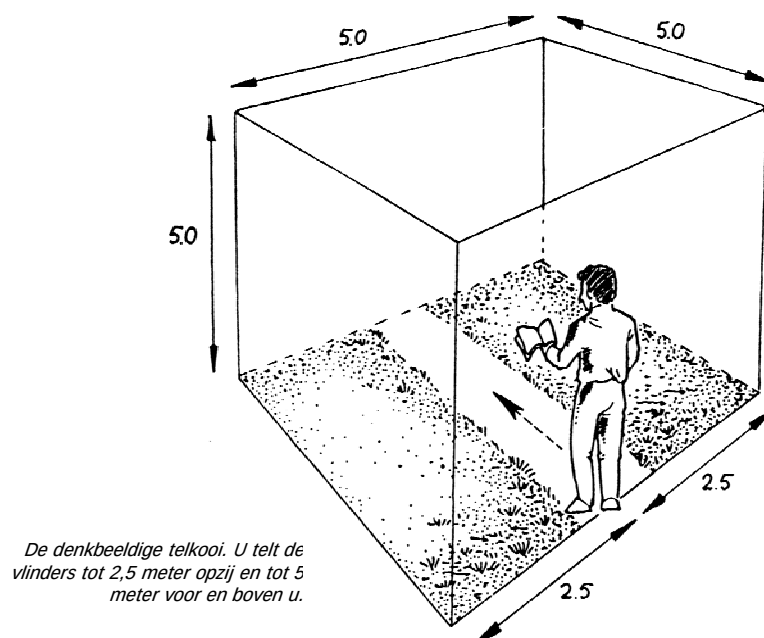
Voor het tellen van vlinders is het belangrijk dat het lekker weer is:

- Er wordt alleen geteld tussen 10.00 uur en 17.00 uur (zomertijd).
- Bij een temperatuur tussen 13 en 17°C wordt alleen geteld als er 50% (4-achtste) of minder bewolking is (dit kunt u schatten). Bij een temperatuur van 17°C of meer kan ook geteld worden bij meer dan 50% (4-achtste of meer) bewolking.

- Bij een windkracht van meer dan 5 Beaufort wordt niet geteld. Dit is wanneer ook de grote takken van bomen door de wind.
- Er wordt niet geteld bij neerslag.

U hoeft dus alleen te tellen met lekker vlinderweer. Deze eisen zijn vrij streng en zeker met het Nederlandse klimaat zal er een aantal weken zijn dat helemaal niet geteld kan worden. Zeker in april is die kans vrij groot. Laat u hierdoor niet ontmoedigen! Ook als hier en daar een week niet geteld is, zijn de gegevens nog prima bruikbaar.

Tijdens de telling loopt u in een constante, rustige wandelpas over een vaste route door het terrein. U noteert alle vlinders die u waarneemt tot een afstand van 2,5 meter opzij aan beide kanten, 5 meter vooruit en 5 meter boven u. U kunt tijdens de telling stoppen, bijvoorbeeld om uw waarnemingen op te schrijven of om een vlinder die u niet zo snel kon herkennen op naam te brengen.

Routenaam	Grebbeberg	27/5/05	Datum
Begintijd	Start: 13.15	21°C	Temperatuur
Eindtijd	Eind: 13.40	wk. 2	Windkracht
		Bew. 1/8	Bewolking
Sectionummer	① Oranjetipje III		
Waargenomen vlinders	KG Witje IIII		
	Boomblauwtje I		
Waarneming buiten de route	1 Bruin blauwtje		
	② Oranjetipje I		
	Landkaartje I		
	③ — gemaaid		Beheersactiviteit
	④ KG. Witje II		

Voorbeeld van veldaantekeningen in het zakboekje.

Enkele soorten die veel op elkaar lijken kunnen problemen opleveren. Vooral vliegende witjes kunnen vaak niet met zekerheid op naam gebracht worden. Met de opmerking 'witjes: 3 exemplaren' valt helaas weinig te doen. Het beste kunt u de volgende werkwijze volgen:

- Schrijf in het aantekeningenboekje: 'op sectie 3 zaten 2 kleine koolwitjes, 3 kleine geaderde witjes en 5 'witjes'.
- Bij het uitwerken wordt per dag het totaal aantal met zekerheid getelde exemplaren opgeteld. Dit wordt dan bijvoorbeeld 10 kleine geaderde witjes en 15 kleine koolwitjes.
- Volgens deze verhouding worden dan de niet herkende 'witjes' verdeeld. Op de sectie met 5 ongedetermineerde 'witjes' wordt dit dan dus 2 kleine geaderde witjes en 3 kleine koolwitjes. Als u in het totaal over alle secties samen slechts 3 'witjes' heeft genoteerd, verdeelt u hiervoor 1 klein geaderd witje en 2 kleine koolwitjes over deze secties.

Deze methode mag alleen bij de witjes worden toegepast!

Tijdens het lopen van de sectie of aan het eind van elke sectie stopt u en schrijft u de waargenomen vlinders op. Als er in de week voorafgaande aan de telling een **beheersactiviteit** heeft plaatsgevonden dan noteert u dat ook per sectie. Zo kan

Natuurlijk vliegt die koninginnenpage net buiten de route.

het gebeuren dat in de laatste week een sectie geheel gemaaid is. Hierdoor zal de vlinderbevolking sterk gewijzigd zijn.

Het is aan te bevelen om in het veld gebruik te maken van een aantekeningenboekje en de gegevens thuis over te brengen op de formulieren.

Ook vlinders die u buiten de route of buiten de telling waarneemt, kunt u doorgeven aan De Vlinderstichting. Dit kan door ze in te vullen op het 'WAARNEMINGENFORMULIER VLINDERS' of via de invoermodule Landkaartje op de internetpagina van De Vlinderstichting. Waarnemingen die u in andere gebieden doet, kunt u ook hierop aangeven. De formulieren kunt u aanvragen bij De Vlinderstichting.

De telling van een route:

- Van april tot en met september wekelijks tellen.
- Alleen tellen bij lekker weer.
- Per sectie het aantal vlinders tellen tot 2,5 m opzij en tot 5 m voor en boven u.

Soortgerichte routes:

- De coördinator informeert u over de verwachte vliegtijd.
- Minimaal drie wekelijkse tellingen, vier of vijf is nog beter.

De telling van een ei-telplot

Gentiaanblauwtje

Wanneer?

Het tellen van de eitjes moet gebeuren als de vliegtijd van de vrouwtjes bijna of helemaal voorbij is. Dit betekent dat er op dat moment dus bijna geen vlinders meer te zien zijn. De gentianen staan dan voor een groot deel in volle bloei. De bloemen, knoppen en soms zelfs de stengels zijn bedekt met kleine witte eitjes. Het aantal eitjes varieert meestal van enkele tot vele tientallen per plant. Natuurlijk hebben sommige planten ook geen eitjes. Wacht echter ook weer niet te lang. Na één tot twee weken verlaten de rupsjes de eitjes en gaan eten van het vruchtbeginsel van de klokjesgentiaan.

Hierna vallen de eitjes vaak af. Normaal gesproken ligt de ideale teltijd in de laatste week van juli en de eerste twee weken van augustus.

Hoe vaak?

Elk jaar moet twee keer per seizoen geteld worden. Tussen de twee tellingen moet minstens een week liggen.

Wat tellen?

- Alle eitjes die u kunt vinden op het vlak van 100m².
- Het totaal aantal bloemknoppen en stengels van klokjesgentianen in dat vlak (geen kiemplanten of jonge planten zonder bloemen of bloemknoppen).

Grote vuurvlinder

Wanneer?

De grootste kans op nog niet uitgekomen eitjes of heel jonge rupsjes is van half juli tot half augustus. Het is verstandig om al vanaf half juli naar de eitjes te zoeken. Na half augustus zijn veel eitjes uitgekomen en die vallen dan van de bladeren. Normaal gesproken ligt de ideale teltijd in de laatste twee weken van juli en de eerste twee weken van augustus. Dit is wel afhankelijk van de weersomstandigheden.

Hoe vaak?

Elke telplot moet twee keer per seizoen bezocht worden. Tussen de twee tellingen moet minstens één week liggen.

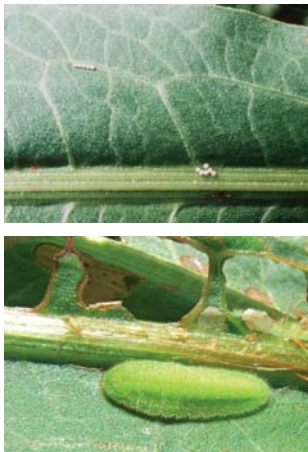
Wat tellen?

- Alle waterzuringplanten moeten worden gecontroleerd op vuurvlindereitjes of jonge rupsjes. Tel het totaal aantal eitjes of jonge rupsjes dat u kunt vinden.
- Tel ook het aantal waterzuringplanten in het plot.

Sleedoornpage

Wanneer?

De sleedoornpage wordt in de winter geteld, als er geen bladeren of bloemen aan de struiken of bomen zitten. De witte eitjes zijn dan vrij gemakkelijk te vinden. Wacht niet te

Eitjes (boven) en rupsje van de grote vuurvlinder.

Eitje van de sleedoornpage.

lang met de telling, want in een warm voorjaar kunnen de bloemknopjes van de sleedoornstruiken al vanaf half februari zichtbaar worden. Vanaf dat moment is het zoeken van de eitjes onbegonnen werk.

Hoe vaak?

Eén telling per winter is voldoende.

Wat tellen?

Tel op het afgebakende stuk het aantal eitjes tussen knie- en ooghoogte (50-200 cm).

De telling van een ei-telplot:

- Gentiaanblauwtje: eind juli en begin augustus twee keer alle eitjes van het gentiaanblauwtje en alle stengels en bloemknoppen van de klokjesgentianen tellen.
- Grote vuurvinder: tussen half juli en half augustus twee keer het aantal eitjes of jonge rupsjes van de grote vuurvinder en het aantal waterzuringplanten tellen.
- Sleedoornpage: in de winter één keer de eitjes tussen knie- en ooghoogte tellen.

Hoofdstuk 5 / Tellingen doorgeven via internet

Het doorgeven van uw waarnemingen kan het makkelijkst via internet. Wil u de tellingen op papieren formulieren doorgeven, dan kan dat ook. In hoofdstuk 6 wordt dat in detail beschreven.

De internetmodule van het Landelijke Meetnet Vlinders voert u stap voor stap door alle onderdelen van het doorgeven van de telling. Ook worden meteen de eerste controles uitgevoerd. Zo kunnen invoer- en overschrijffouten zoveel mogelijk vermeden worden.

Wanneer doorgeven?

Het is het gemakkelijkst om de gegevens meteen na de telling in te voeren. Dat kost dan maar vijf minuutjes, en de gegevens zijn meteen beschikbaar voor tussentijdse analyses. Maar u kunt natuurlijk ook wachten tot na het seizoen en de gegevens dan invoeren.

Hoofd- en medetellers kunnen onafhankelijk van elkaar tellingen invoeren. U hoeft ook niet op de volgorde te letten: elke telling is automatisch gekoppeld aan de datum.

Internet adres

www.vlinderstichting.nl/meetnetten

Inloggen

Voor het inloggen heeft u uw waarnemersnummer en een wachtwoord nodig. De eerste keer dat u inlogt is uw postcode uw wachtwoord, daarna moet u het wachtwoord wijzigen.

Routes

Hierna krijgt u een overzicht over de vlinder- en libellenroutes waar u als hoofdteller of medeteller aan meedoet. Door de routenaam met de muis aan te klikken kunt u met het invoeren beginnen. Als u al eerder tellingen heeft doorgegeven, kunt u ook deze bekijken en zonodig wijzigen.

Aanzienlijke wijzigingen t.o.v. vorig jaar

Bij deze vraag kunt u aangeven of er grote veranderingen in de route zijn opgetreden ten opzichte van vorig jaar. Deze vraag is alleen van belang als u het vorige teljaar ook de route gelopen heeft.

Er zijn drie typen van wijzigingen:

- wijzigingen in beheer, bijvoorbeeld:
 - o vorig jaar werd het terrein gemaaid, maar men is overgestapt op runderbegrazing;
 - o het heideveld is de afgelopen winter geplagd;
 - o er zal worden overgestapt van 'het hele terrein ineens maaien' naar 'af en toe kleine stukken niet meer maaien'.
- wijzigingen in milieu-omstandigheden, bijvoorbeeld:
 - o u loopt een route in een park en de gemeente besluit te stoppen met gif spuiten tegen onkruid;
 - o de boer in het perceel dat grenst aan uw route heeft drainage-buizen laten leggen, waardoor de grondwaterstand zal dalen;
- wijzigingen in beplanting/biotop, bijvoorbeeld:
 - o er is een flink stuk bos gekapt;

Bruine vuurvlieder.

- o in het kader van natuurontwikkeling wordt het zomerdijkje waarover uw route ligt afgegraven;
- o uw route ligt in de berm van een weg en daar zijn de afgelopen winter bomen geplant.

Als u een of meer van deze vragen met JA heeft beantwoord, wordt u vervolgens gevraagd op welke secties wat gebeurt is. Probeer u hier met uw eigen woorden zo kort mogelijk een omschrijving te geven.

Natuurlijk kunnen er ook dingen gebeurd zijn die zich niet zo eenvoudig in een van de drie categorieën laten vatten. Klik u in dat geval dan toch één van hokjes aan, want bij de omschrijving kunt u meer in detail aangeven wat er precies aan de hand is.

Bezoekdata

Als u al eerder tellingen heeft ingevoerd, ziet u hier een overzicht van de bezoekdata. Daaronder bevindt zich een knop om een nieuwe datum toe te voegen.

Temperatuur

Hier moet de gemiddelde buitentemperatuur tijdens het lopen van de route worden aangegeven.

Bewolking

Het gedeelte van de lucht dat bedekt is met bewolking moet worden geschat in achtste-delen nauwkeurig, dus een 0 invullen bij onbewolkt weer en een 4 voor half bewolkt weer.

Windkracht

Er wordt een schatting gemaakt van de windkracht in Beaufort. Als het meer dan windkracht 5 is, wordt er niet geteld. Hiervoor geldt de volgende beschrijving:

Windkracht	Beschrijving
1	Wind zichtbaar aan rookpluimen, niet aan windvaan
2	Windvaan beweegt, wind voelbaar aan het gelaat
3	Bladeren en twijgen voortdurend in beweging
4	Kleine takken bewegen stof en papier dwarrelen op
5	Kleine takken met bladeren maken zwiepende bewegingen, gekuifde olven op het water
6	Grote takken bewegen er mag niet meer geteld worden

Druk op OK als u alles heeft ingevuld.

Het is mogelijk dat u een waarschuwing krijgt, bijvoorbeeld dat de temperatuur te laag was. Controleer dan of u geen typefout heeft gemaakt. Verbeter deze zo nodig en klik opnieuw op OK.

Waarnemingen

Hierna kunt u de waarnemingen invullen. Per soort geeft u voor iedere sectie aan hoeveel vlinders u gezien heeft. Een aantal soorten staat voorgedrukt, terwijl de mogelijkheid bestaat om soorten toe te voegen.

Natuurlijk kan het ook wel eens gebeuren dat u de route wel loopt, maar geen vlinders ziet. In dat geval kunt u onderaan de lijst met soortnamen het vakje aankruisen bij 'Wel geteld, niets gezien'.

Waarnemingen 8-4-2005
Vlinderroute 765: Regulieren 2

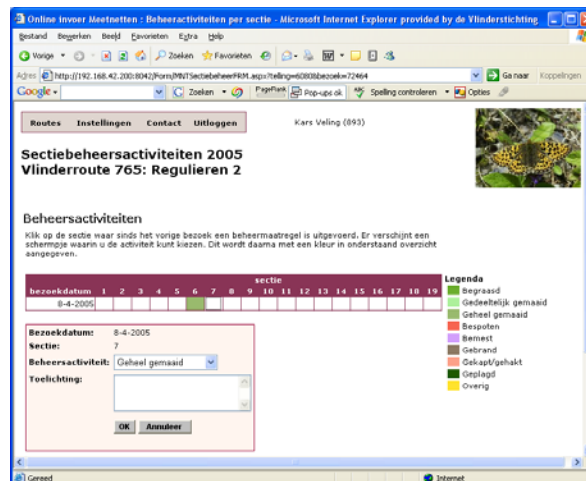
soort	code	sectie
		1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
atalanta	0065	
koornblauwtje	0056	
bruin zandvogel	0101	
dagseuwtje	0073	2 1
dordevlinder	0069	
gehekelde aurelia	0074	
grote luizenvlinder	0024	
groot kooltje	0029	
klein kooltje	0053	
klein geaderd witje	0031	
klein kooltje	0030	
kleine roos	0070	
kleine vuurvlinder	0041	

Het kan zijn dat u een waarschuwing krijgt, bijvoorbeeld dat een waarneming buiten de vliegtijd van een soort is gedaan. Controleer dan of u geen typefout heeft gemaakt. Verbeter deze zo nodig en klik opnieuw op OK.

Voor heel bijzondere waarnemingen (bijvoorbeeld zeer zeldzame of verdwenen soorten) kan meer informatie nodig zijn om die waarneming te beoordelen. U krijgt automatisch via email een Navraagformulier toegezonden. Uw waarneming kan pas worden gebruikt als u dit formulier ingevuld heeft teruggestuurd naar De Vlinderstichting.

Beheersactiviteiten

Door het jaar heen vinden af en toe beheersmaatregelen plaats. Graslanden worden op een bepaald moment gemaaid, een stukje bos gekapt of het parkje bemest of bespoten. Dit heeft natuurlijk invloed op het aantal vlinders dat u telt. Als u kunt zien dat zo'n beheersactiviteit heeft plaatsgevonden sinds het vorige bezoek, kunt u dat hier aangeven. Klik op het betreffende sectienummer en geef de beheersactiviteit aan.

Instellingen

In het hoofdmenu Instellingen kunt u uw wachtwoord en emailadres wijzigen. Tevens kunt u aangeven of u een voorkeur heeft voor Nederlandse of wetenschappelijke soortnamen en of u de soorten alfabetisch of taxonomisch gesorteerd wilt hebben.

Contact

Heeft u vragen of opmerkingen, dan kunt u door op de knop Contact te klikken een email sturen naar de coördinatoren.

Uitloggen

Log uit als u klaar bent.

Telling afronden

Als u de laatste telling voor dat jaar heeft ingevoerd is het belangrijk om door te geven dat de telling is afgerond. Dat kan door in de Routelijst op een route te klikken en dan te kiezen voor het submenu 'Telling afronden'. De coördinator weet dan dat u alle tellingen heeft ingevoerd en kan die gebruiken voor de verdere verwerking.

Hoofdstuk 6 / Tellingen doorgeven via formulieren

U kunt er ook voor kiezen om uw tellingen op papieren formulieren door te geven. Aan de hand van een ingevuld voorbeeldformulier worden de meest voorkomende vragen beantwoord.

Het telformulier voor algemene routes is eigenlijk eerder een telboekje dan een formulier. Na twee pagina's met algemene vragen volgen 29 bladzijden waarop de vlindertellingen kunnen worden ingevuld. Tenslotte volgt nog een pagina om beheersactiviteiten aan te kunnen geven.

Het telformulier voor soortgerichte routes is een verkorte uitgave van dit telboekje. Er wordt tenslotte veel minder vaak geteld en het gaat maar om één soort. De eerste bladzijde van beide formulieren komt overeen, op de tweede kunnen alle overige gegevens ingevuld worden.

Pagina 1: Voorkant van het telformulier van algemene en soortgerichte routes

De eerste pagina van het telformulier bevat algemene vragen over de route en de hoofdteller. Op bladzijde 29 wordt een voorbeeld gegeven van pagina 1 van een ingevuld telformulier.

Vraag 1 tot en met 6

In de meeste gevallen zit op het formulier een sticker met hierop de gegevens die bekend zijn over de route en de hoofdteller. In dat geval hoeft u alleen te controleren of de gegevens juist zijn. Als u fouten vindt, kunt u de juiste gegevens invullen bij de betreffende vraag.

Als er geen sticker geplakt is moet u alle vragen beantwoorden, eventueel in overleg met de coördinator.

Vraag 7: Aanzienlijke wijzigingen t.o.v. vorig jaar

Bij deze vraag kunt u aangeven of er grote veranderingen in de route zijn opgetreden ten opzichte van vorig jaar. Deze vraag is alleen van belang als u het vorige teljaar ook de route gelopen heeft.

Er zijn drie typen van wijzigingen:

- wijzigingen in beheer, bijvoorbeeld:
 - o vorig jaar werd het terrein gemaaid, maar men is overgestapt op runderbegrazing;
 - o het heideveld is de afgelopen winter geplagd;
 - o er zal worden overgestapt van 'het hele terrein ineens maaien' naar 'af en toe kleine stukken niet meer maaien'.
- wijzigingen in milieu-omstandigheden, bijvoorbeeld:
 - o u loopt een route in een park en de gemeente besluit te stoppen met gif spuiten tegen onkruid;
 - o de boer in het perceel dat grenst aan uw route heeft drainage-buizen laten leggen, waardoor de grondwaterstand zal dalen;
- wijzigingen in beplanting/biotoop, bijvoorbeeld:
 - o er is een flink stuk bos gekapt;
 - o in het kader van natuurontwikkeling wordt het zomerdijkje waarover uw route ligt afgegraven;
 - o uw route ligt in de berm van een weg en daar zijn de afgelopen winter bomen geplant.

Als u een of meer van deze vragen met JA heeft beantwoord, kunt u daaronder aangeven op welke secties wat gebeurt is. Probeert u hier met uw eigen woorden zo kort mogelijk een omschrijving te geven.

Dagvlinder-monitoring
Telformulier

1	Jaar 2005	2	niet invullen type	3	Route-nummer 0019	4	Atlasblok
---	--------------	---	-----------------------	---	----------------------	---	-----------

5	Naam route Grebbeberg	Waarnemersnummer niet invullen
---	--------------------------	-----------------------------------

6	Gegevens over de hoofdteller	Routenaam: Grebbeberg Routenr.: 19 Chris van Swaaij Mennonietenweg 10 6702 AD Wageningen Landelijk Meetnet Vlinders 2005
---	------------------------------	---

LET OP: tellergegevens alleen invullen indien afwijkend van voorgedrukte gegevens.

7	Aanzienlijke wijzigingen t.o.v. vorig jaar
	ja nee
	in beheer ☒ ☐
	in milieu-omstandigheden ☐ ☒
	in beplanting/biotop ☐ ☒

ZO JA: dan toelichting in beheer, milieu-omstandigheden, beplanting/biotop per sectie(s)

Sectie	Omschrijving wijziging
03 t/m 06	Begrazing gestopt. Er wordt gemaaid.

Opmerkingen	Andere teller: Kars Veling, Mennonietenweg 10 6702 VB Wageningen

Toelichting over invullen formulier

- * Tellen eens per week van 1 april tot 30 september.
Een week loopt van maandag t/m zondag.
- * Tellen tussen 10.00 en 17.00 uur (zomertijd).
- * Bij temp. tussen 13°C en 17°C alleen tellen bij zonnig weer (minder dan 40% ($\frac{1}{4}$) bewolking).
- * Bij temp. van meer dan 17°C kan ook geteld worden bij meer dan 40% ($\frac{1}{4}$) bewolking.
- * Alleen tellen bij niet te veel wind; hooguit windkracht 5.
- * Niet tellen bij neerslag.

Zie voor verdere toelichting de handleiding.

Dit formulier bij voorkeur vóór 1 november opsturen naar
De Vlinderstichting, Antwoordnummer 230, 6700 VB Wageningen.
Voor verdere informatie: De Vlinderstichting, tel. (0317) 46 73 46

Natuurlijk kunnen er ook dingen gebeurd zijn die zich niet zo eenvoudig in een van de drie categorieën laten vatten. Kruist u in dat geval dan toch één van hokjes aan, want bij de omschrijving kunt u meer in detail aangeven wat er precies aan de hand is.

Tenslotte is nog ruimte voor eventuele opmerkingen. Als u hier de namen en adressen van de andere tellers noteert, kunnen wij ervoor zorgen dat zij ook de nieuwsbrieven en jaarverslagen ontvangen.

Pagina 2 van het algemene telformulier: Bezoekdata en telomstandigheden

Op bladzijde 31 wordt een voorbeeld gegeven van pagina 2 van een ingevuld telformulier.

Vraag 8: bezoekdata

Voor elke keer dat de route gelopen is vult u een regel in met achtergrondgegevens over de telomstandigheden.

Dag mnd jaar

Dag, maand en jaar van de teldag worden ingevuld.

Begintijd en Eindtijd

Zowel de begin- als de eindtijd van de telling moet worden aangegeven.

Temp. °C

Hier moet de gemiddelde buitentemperatuur tijdens het lopen van de route worden aangegeven.

Bewolking

Het gedeelte van de lucht dat bedekt is met bewolking moet worden geschat in achtste-delen nauwkeurig, dus een 0 invullen bij onbewolkt weer en een 4 voor half bewolkt weer.

Bezoekdata		route-nummer		0.019		
Bezoek-volgnummer	Dag mnd jaar	Begintijd	Eindtijd	Temp. °C	Bewolking*	Windkracht*
01	04.04.05	12.00	12.15	16	1	2
02	12.04.05	13.00	13.20	14	6	3
03	18.04.05	11.00	11.30	20	1	1
04	22.04.05	11.40	12.05	19	2	2
05	11.05.05	14.30	15.05	21	3	3
06	19.05.05	11.10	11.45	18	3	5
07	27.05.05	13.15	13.40	21	1	2
08	30.05.05	14.00	14.45	22	6	3
09	09.06.05	11.00	11.50	25	3	2
10	16.06.05	13.30	14.30	18	1	3
11	19.06.05	11.20	12.00	25	0	3
12	30.06.05	13.30	14.15	18	0	3
13	04.07.05	11.30	11.50	23	4	3
14	12.07.05	13.00	13.35	20	2	5
15	24.07.05	14.10	14.50	21	4	3
16	04.08.05	10.45	11.30	22	2	3
17	10.08.05	16.15	16.50	18	3	5
18	21.08.05	11.30	12.10	24	2	2
19	30.08.05	12.05	12.40	19	4	4
20	05.09.05	12.30	13.10	18	2	4
21	13.09.05	11.30	11.50	17	0	1
22	26.09.05	16.00	16.20	18	3	2
23	18.10.05	14.25	14.45	19	6	4
24						
25						
26						
27						
28						
29						

Opmerkingen

Bezoek 23 (18-08-05) heb ik pas later binnen gelogd.

Toelichting

- * Bezoekdata ook invullen als er wel is gelopen maar geen vlinders zijn gezien.
 - * Bewolking in achtste delen, dus onbewolkt wordt 0, half bewolkt 4 en geheel bewolkt 8.
 - * De windkracht wordt geschat, bij meer dan 5 wordt niet geteld.
- De volgende beschrijving wordt aangehouden:
1. Wind zichtbaar aan rookpluimen, niet aan windvaan.
 2. Windvaan beweegt, wind voelbaar aan gelaat.
 3. Bladeren en twijgen voortdurend in beweging.
 4. Kleine takken bewegen, stof en papier dwarrelen op.
 5. Kleine takken met bladeren maken zwaaiende bewegingen, gekuilde golven op het water.
 6. Grote takken bewegen: er mag niet meer geteld worden.

Windkracht

Er wordt een schatting gemaakt van de windkracht in Beaufort. Als het meer dan windkracht 5 is, wordt er niet geteld. Hiervoor geldt de volgende beschrijving:

Windkracht	Beschrijving
1	Wind zichtbaar aan rookpluimen, niet aan windvaan
2	Windvaan beweegt, wind voelbaar aan het gelaat
3	Bladeren en twijgen voortdurend in beweging
4	Kleine takken bewegen stof en papier dwarrelen op
5	Kleine takken met bladeren maken zwiepende bewegingen, gekuifde olven op het water
6	Grote takken bewegen er mag niet meer geteld worden

Pagina 3 tot en met 31: het aantal getelde vlinders

Op bladzijde 33 wordt een voorbeeld gegeven van een van deze pagina's in een ingevuld telformulier.

Vraag 9: waargenomen vlinders per sectie per telling

Voor elk keer dat u de route gelopen heeft, vult u een bladzijde in met de waargenomen vlinders. De achtergrondgegevens zijn al ingevuld op pagina 2. Let erop dat het bezoek-volnummer en de datum overeenkomen. Per soort geeft u voor iedere sectie aan hoeveel vlinders u gezien heeft. Een aantal soorten staat voorgedrukt, terwijl de mogelijkheid bestaat om soorten toe te voegen. Aan de rechterzijde van het formulier staan de meest voorkomende 'bijschrijfsoorten' met de bijbehorende code vermeld. Het is de bedoeling dat hier alleen het aantal waargenomen vlinders met een cijfer wordt gegeven, dus niet 'turven' of een geslachtsaanduiding erbij schrijven.

dus niet	maar wel
III	3
2m	2
1%	1
2♂+3♀	5
x	het aantal vlinders, bv. 1
z.a.	het aantal vlinders, bv. 52
enkele	het aantal vlinders, bv. 4

Natuurlijk kan het ook wel eens gebeuren dat u de route wel loopt, maar geen vlinders ziet. In dat geval kunt u bovenaan de lijst met soortnamen het vakje aankruisen bij 'Wel gelopen, niets gezien'.

Vergeet niet om de bovenste regel met bezoek-volgnummer, datum, waarnemer en routenummer in te vullen.

Pagina 32: beheersactiviteiten

Op bladzijde 35 wordt een voorbeeld gegeven van pagina 32 van een ingevuld telformulier.

Vraag 10: Beheersactiviteiten

Door het jaar heen vinden af en toe beheersmaatregelen plaats. Graslanden worden op een bepaald moment gemaaid, een stukje bos gekapt of het parkje bemest of bespoten. Dit heeft natuurlijk invloed op het aantal vlinders dat u telt. Als u kunt zien dat zo'n beheersactiviteit heeft plaatsgevonden sinds het vorige bezoek, kunt u dat hier aangeven. Vul bij het bezoek-volgnummer de code voor de beheersactiviteit in bij de betreffende secties. Dit gebeurt slechts éénmaal, ondanks het feit dat ook de daarop volgende weken de invloed van de maatregelen nog duidelijk te zien is aan de vlinderwaarnemingen. Het gaat hier om het moment dat de beheersmaatregel is uitgevoerd. Als deze later nog een keer herhaald wordt (er kan bijvoorbeeld gemaaid worden in juni en in augustus), moet u dit uiteraard dan weer aangeven.

Bezoek-volgnummer	Sectie --																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.																				
2.																				
3.																				
4.																				
5.																				
6.																				
7.																				
8.				2	2	2	2	2	2	2										
9.			3								3	3	3							
10.																				
11.														1	1	1	1	1		
12.																				
13.																				
14.																				
15.																				
16.																				
17.														9	9	9	9	9		
18.																				
19.	4	4																		
20.			3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3							
21.																				
22.																				
23.																				
24.																				
25.																				
26.																				
27.																				
28.																				
29.																				

Beheersactiviteiten	
1. Begraasd	6. Gebrand
2. Gedeeltelijk gemaaid	7. Gekapt/gehakt
3. Geheel gemaaid	8. Geplagd
4. Bespoten	9. Overig, nl. <i>begrazing</i>
5. Bemest	<i>beëindigd</i>

Opmerkingen

De eerste twee secties zijn duidelijk met gif bespoten! Volgend jaar geen oranjepittep meer?

Toelichting

* Per sectie wordt aangegeven welke beheersactiviteit heeft plaatsgevonden. Het gaat hier om een activiteit die bij het vorige bezoek nog niet was uitgevoerd.
Vul bij dat bezoek-volgnummer de code in bij de betreffende sectie(s).

Doc-67

De achterkant van het telformulier voor soortgerichte routes

Op de achterzijde vindt u een verkorte versie van het hierboven beschreven telboekje. Op pagina 37 staat een ingevuld voorbeeld. De vragen komen verder ook overeen met die van het algemene formulier, zodat u voor meer informatie daar terecht kunt.

Telformulieren voor de ei-telplots

Voor de resultaten van de ei-telplottellingen zijn speciale formulieren. Aan de hand van ingevulde voorbeeldformulieren worden de meest voorkomende vragen beantwoord.

Vraag 1 tot en met 7

De voorzijde van het formulier (vraag 1 tot en met 7) komt helemaal overeen met de eerste bladzijde van de telformulieren voor de vlindertellingen (hoofdstuk 5). Vraag 8, 9 en 10 staan op de achterzijde van het formulier.

Vraag 8: Bezoekdata

Voor elk bezoek dat u aan de plot brengt vult u de datum in en hoe laat u met het zoeken naar de eitjes en rupsen begonnen en gestopt bent.

Vraag 9: Aantal eitjes per plot

Vul het aantal getelde eitjes hier in. Denk eraan om ook als u geen eitjes gevonden heeft hier een '0' in te vullen en het formulier naar De Vlinderstichting terug te sturen.

Vraag 10: Aantal planten

Vul bij het gentiaanblauwtje in hoeveel bloemknoppen en stengels van de klokjesgentiaan aanwezig zijn in het telplot. Bij de grote vuurvlinder kunt u het aantal waterzuringplanten aangeven.

Soortnaam Zilveren man	Code 0077	Waarnemersnr. Bx6	Naam M. Wallis de Vries	Route-nummer 0123
----------------------------------	---------------------	--------------------------	--------------------------------	--------------------------

8 Bezoekdata

	Dag	Mnd	Jaar	Begintijd	Eindtijd	Temp. °C	Bewolking	Windkracht
1.	26	05	2005	12 10	13 00	18	2	3
2.	02	06	2005	11 40	12 10	24	0	2
3.	03	06	2005	11 00	11 45	23	4	3
4.	18	06	2005	11 05	11 45	24	0	3
5.	24	06	2005	16 00	16 40	20	1	1
6.								
7.								
8.								

Bezoekdata: ook invullen als er wel is gelopen maar geen vlinders zijn gezien.

9 Aantallen per sectie

veel gezien, niet gesien	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1. ☐								2												
2. ☐			1						1											
3. ☐				2				1	2											
4. ☐		2					1													
5. ☒																				
6. ☐																				
7. ☐																				
8. ☐																				

10 Beheersactiviteit

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1.																				
2.																				
3.																				
4.																				
5.																				
6.																				
7.																				
8.																				

Beheeractiviteiten	
1. Begraasd	6. Gebrand
2. Gedeeltelijk gemaaid	7. Gekapt/gehakt
3. Geheel gemaaid	8. Geplagd
4. Bespoten	9. Overig, nl.
5. Bemest	

Opmerkingen

Weinig reactie aanbod!

Toelichting

* Per sectie wordt aangegeven welke beheeractiviteit heeft plaatsgevonden. Het gaat hier om een activiteit die bij het vorige bezoek nog niet was uitgevoerd.
Vul bij dat bezoek-volgnummer de code in bij de betreffende sectie.

Het bureauwerk is niet het leukste deel van het vlinders tellen. Hoe sneller tellingen worden ingevoerd of via formulier worden doorgegeven, hoe sneller de coördinatoren samen met de mensen van het CBS ervoor kunnen zorgen dat er zo snel mogelijk een verslag ligt.

Internet

Via internet kunt u uw tellingen altijd doorgeven: direct na de telling zowel als aan het eind van het seizoen. Direct doorgeven heeft onze voorkeur: het kost per keer maar een paar minuutjes, en de gegevens zijn meteen beschikbaar voor tussentijdse analyses (bijvoorbeeld: al een juni kijken hoe het dit voorjaar met het oranjepijpje ging). Hoofd- en medetellers kunnen onafhankelijk van elkaar invoeren en elkaars waarnemingen zien. Ook vindt meteen een eerste controle plaats.

Papieren formulieren

Na afloop van het seizoen leveren alle tellers hun waarnemingen in bij de hoofdteller. Die vult deze tellingen samen met zijn eigen tellingen in op het telformulier en stuurt het in oktober op naar:

De Vlinderstichting
Antwoordnummer 230
6700 VB Wageningen

Dat kan in een ongefrankeerde enveloppe. De coördinatoren voeren een eerste controle uit en vragen eventuele onduidelijkheden na. Dan worden de formulieren naar het CBS gestuurd, waar de gegevens in de computer ingevoerd worden.

Controle

De gegevens worden direct (bij invoeren via internet) of achteraf (papieren formulieren) gecontroleerd. Daarbij wordt onder andere gekeken of aan de randvoorwaarden voor wat betreft tijd en weer is voldaan. Ook wordt gekeken of de opgegeven aantallen van een soort niet opvallend hoog zijn (bijvoorbeeld 40 weerschijnvlinders in één sectie) en of een vlinder op een plaats is waargenomen buiten zijn tot nu toe bekende verspreidingsgebied. Ook de vliegtijd van de vlinder wordt bij deze controle betrokken.

Als u een melding voor een onwaarschijnlijkheid krijgt, wil dat absoluut niet zeggen dat het een onjuistheid is! Deze controle is bedoeld om verschrijvingen en typefouten te ontdekken en te herstellen.

U krijgt een uitdraai van de door u ingeleverde gegevens toegestuurd, controleert deze en stuurt vervolgens het controleformulier terug. In het bestand worden de verbeteringen en aanvullingen aangebracht.

Het lijkt een zeer omslachtige gang van zaken, maar hierdoor bestaat een redelijke zekerheid dat de door u verzamelde gegevens op een goede manier in het bestand zijn opgenomen. Bovendien kunt u de uitdraai behouden zodat u zelf geen archief hoeft te maken.

*Eén groentje op je vinger is
beter dan tien net buiten de
route.*

